

УДК 811.161.2'38:070

Андрєєва Т. М.

ПЕРИФРАЗОВИЙ ПОРТРЕТ ПОЛІТИЧНОГО ДІЯЧА В УКРАЇНСЬКОМУ ІНТЕРНЕТ-ПРОСТОРИ

У статті проаналізовані перифрази масової комунікації, в яких дається різнопланова характеристика четвертого Президента України В. Януковича. Досліджено їхню структуру, проаналізовано внутрішню форму, здійснено тематичну класифікацію.

Ключові слова: вторинна номінація, інтертекстуальність, конотація, перифраз, структура.

Андрєєва Т. М. Перифразовий портрет політичного діяча в українському Інтернет-просторі. – Стаття. В статті проаналізовані перифрази масової комунікації, в яких дається різнопланова характеристика четвертого Президента України В. Януковича. Исследована их структура, проанализована внутренняя форма, осуществлена тематическая классификация.

Ключевые слова: вторичная номинация, интертекстуальность, коннотация, перифраз, структура.

Andreeva T. M. Circumlocutional portrait of a politician in the Ukrainian Internet space. – Article.

The article analyzes circumlocutions of mass communication that provide a diverse description of the fourth Ukrainian President V. Yanukovich. Its structure was studied, the internal form was analyzed, and the thematic classification was carried out.

Key words: secondary nomination, intertextuality, connotation, circumlocution, structure.

Нинішній етап життєдіяльності соціуму характеризується глобалізаційними змінами та посиленням розвитком соціальних комунікацій. До цього процесу через розширення можливостей його технологізації, появу нових медіа, політизацію суспільного життя залучається все більше учасників. Відповідно до вимог цього нового етапу розвитку людської цивілізації відбувається формування спільного політичного простору, що обслуговується уніфікованою «мовою політики» [7]. Формується нова мовознавча галузь – політична лінгвістика, яка займається вивченням різнопланової взаємодії, в яку вступають мова, мислення, комунікація, суб'єкти політичної діяльності та політичний стан суспільства, у результаті чого з'являються умови, в яких створюються оптимальні стратегії й тактики політичної діяльності [1, с. 252]. Отже, у центрі уваги опиняється політичний дискурс. Одним із його різновидів є медійний політичний дискурс, що формується текстами, які створюються журналістами й поширюються за допомогою сучасних ЗМІ [4, с. 8]. Мова сучасних ЗМІ характеризується зміною акцентів. Сьогоднішній журналіст відходить від стереотипності мислення, риторики багатослівності, сухості викладу. Він показує творчу налаштованість, намагається вишукувати нові прийоми й форми привернення читачької уваги, утілення модально-оцінних характеристик [2, с. 34, 37]. Досягається це шляхом використання різноманітних стилістичних засобів і прийомів, специфічних лінгвальних одиниць, нестандартних мовних ходів. Таким чином, перед дослідником постає завдання проникнути до творчої лабораторії сучасного комунікатора, з'ясувати його інтенції в тій чи іншій комунікативній або номінативній дії.

Продуктивними в цьому плані є такі засоби описового зображення об'єктів позамовної дійсності, як перифрази. Разом із багатьма іншими

одинацями вони входять до субмови суспільно-політичного дискурсу [8, с. 20]. Перифрази являють собою зручні й ефективні мовні одиниці, що дають змогу влучно проілюструвати ту чи іншу ознаку зображуваного об'єкта. Природа перифразів – образне переназивання. Будучи одиницями вторинного семіозису, вони залучають до номінативних процесів найрізноманітніші сфери картини світу людства, демонструючи високий рівень інтертекстуальності [3, с. 32, 38]. Призначення перифразів – це вторинна номінація відомих уже понять, які мають свою назву. Суть механізму перефразування – перетворити старе, відоме на невідоме, нове, незвичне. У процесі виникнення перифраза зміст відносно зберігається, але створюється нова форма. Найчастіше перифраз – одиниця оказіональна. Він є описовим субституттом узуальної номіни. Така субституція спрямована на актуалізацію певної ознаки денотата, винесення її через створення образу на поверхню номінації й комунікації. Під час формування перифраза ознака, що виділяється, лягає в основу формування внутрішньої форми нової номінації. Вона ніби просвітлюється, стає рельєфною внаслідок образного називання [5, с. 3–4].

Проблематика функціонування перифразів у текстах різної стильової та мовної належності розглянута в низці робіт. Аспекти дослідження цієї лінгвоодиниці доволі різноманітні: 1) *загальна теорія перифраза* (перифраз вивчався у світлі нових підходів і теорій (А. Будєєва)); 2) *контрастивна лінгвістика* (на матеріалі російської та китайської мов розглядалися перифрази-топоніми в порівняльному аспекті (Лю Хуа Жонг і Тай Тін Тьї)); 3) *лексикографічна сфера* (досліджувалися проблеми відображення перифрастичних сполук у словниках російської мови (Т. Битева)); 4) *функціональна граматики* (вивчалися функціональні характеристики заперечення в системі дієслівних

перифраз сучасної іспанської мови (Ю. Підпригора)); 5) *аналіз на матеріалі творів художньої літератури* (розглядалася семантична структура перифраз у творах М. Заблоцького (Л. Грехнова), перифрази в художньому мовосвіті М. Коцюбинського (Ю. Тимченко), структурно-семантичний і функціонально-стилістичний аспект перифразів у творах О. Гончара (О. Копусь), перифраз як стилістичний засіб зображення дійсності в сучасній малій прозі (Л. Приблуда)); 6) *ономас-тика* (перифраз досліджувався у власних іменах американського шоу-бізнесу (І. Байдак)).

Окремо в цьому контексті варто згадати *мову мас-медіа*. Тут перифрази науково препарували: а) як засіб стереотипізації соціальної інформації (Л. Завгородня); б) разом із метонімічними перенесеннями в газетному тексті (В. Зайцева); в) на матеріалі українських газет 80–90 рр. ХХ століття (Г. Євсєва); г) як елемент загострення читацького сприйняття на сторінках регіональної преси Сумщини (О. Ткаченко й В. Євтушенко); ґ) на позначення онімної лексики в мові газети «Україна молода» за 2008 р. (В. Буда); д) як яскравий і дієвий засіб досягнення експресії в журналістських матеріалах (Т. Коваль); е) на матеріалі російськомовної преси України фразеологічні інновації – перифрази суспільно-політичного характеру, що виступають джерелом поповнення загального фразеологічного фонду мови (Л. Авраменко); є) як експресивний засіб мови газети в семантико-прагматичному аспекті (М. Сірвіля); ж) семантичні перифрази Інтернет-медіа (О. Степаненко); з) синонімізацію перифрастичних конструкцій у мас-медіа в семантичному аспекті (М. Булах); и) текстовий перифраз на матеріалі текстів масової комунікації та його функціонування у зв'язному дискурсі в сучасній французькій мові (Н. Єсменська); і) виборчу кампанію 2001–2002 рр. у перифразах журналу «ПНК» (Дз. Хриплива) та ін.

Активно використовуються перифрази для образного переназивання відомих політичних персон. В одній із попередніх наших робіт була здійснена спроба аналізу внутрішньої форми перифразів, за допомогою яких автори мас-медійних текстів образно характеризують такого політичного діяча сучасності, як Ю. Тимошенко [3]. Отже, **метою** пропонованої статті є різноплановий аналіз перифразів, за допомогою яких в Інтернет-просторі формується образний портрет колишнього очільника України В. Януковича. Постать його суперечлива, як і прийняті ним рішення. Звичайно, дивно, як людина з багатьма вадами, що суперечать поняттю «найвища посадова особа держави й глава виконавчої влади», змогла очолити цілу країну. Його недорікуватість, кримінальне минуле з багатьма темними плямами, специфічні методи комунікації з підлеглими, на яких відбилися особливості його особистості, сформованої в

умовах, що явно мало сприяли розвитку цілісної, освіченої, гармонійної особистості, хоч як про це гучно не заявляла радянська пропаганда й істерично билася радянська педагогічна наука, – усе це зробило його чудовою мішенню для влучного слівця користувачів Інтернету.

Зібраний матеріал дає підстави говорити про полісемію та моносемію серед перифрастичних одиниць аналізованої категорії. Моносемічні перифрази – це одиниці, що закріплюються тільки за одним денотатом (*людина-йолка* [40], *Вітя Межигірський* [13]). В основі їхньої мотивації лежить індивідуалізована ознака, що яскраво характеризує позначуваний об'єкт. Полісемічні ж використовуються для номінації кількох денотатів. Актуалізація їхнього значення відбувається в контексті: «*Імовірно, що за экс-гарантом ніякої погоні й не було*» [16]. «*Колишній президент України Леонід Кравчук розповів, що Євромайдан сам розійдеться... Людей ніхто не скликав на вулиці, впевнений экс-гарант*» [21].

Зі структурного погляду аналізовані перифрази виступають як:

- а) складні слова (*президент-утікач* [12], *султан-сулейман-хан-Вітя-Межигірський* [17]);
- б) двочленні утворення (*малоросійський губернатор* [27], *український диктатор* [35]);
- в) багаточленні сполуки (*межигірський володар кільця* [38], *резидент УРКАїни Віктор Янукович* [42]).

Складних слів-перифразів порівняно небагато. Два з них – практично нейтральні назви: *екс-гарант* [21] і *президент-утікач* [12]. Вони семантично близькі й актуалізують концепт «колишній». Перший утворений за допомогою префіксоїда *екс-*, який являє собою початковий компонент складних слів, що має значення «колишній», «який утратив своє становище» [30]. Другим компонентом аналізованого перифраза є лексема *гарант*, що має значення «той, хто гарантує що-небудь; поручитель» [31]. У правничій практиці на номінацію *Президент України* існує юридичний перифраз *гарант Конституції*, який активно використовується в політичному дискурсі, куди він потрапив зі сфери права. Так, ч. 2 ст. 102 Конституції України визначає: «Президент України є гарантом державного суверенітету, територіальної цілісності України, додержання Конституції України, прав і свобод людини й громадянина» [19]. Порівняємо юридичний коментар до цієї статті Основного Закону: «Президент діє як *гарант Конституції* (виділення наше – Т. А.) щодо забезпечення відповідності внутрішньої та зовнішньої політики інтересам держави, Основному Закону України, є гарантом прав і свобод людини й громадянина. Це означає, що він зобов'язаний створювати умови, які забезпечували б чітке й своєчасне реагування відповідних ор-

ганів держави на будь-які факти порушення конституційних приписів» [34]. *Екс-гарантом* можна назвати й Л. Кравчука, і Л. Кучму, і В. Ющенко, однак лише при називанні цим багатозначним перифразом В. Януковича з'являється негативна конотація, оскільки це єдиний гарант, який так і не зміг забезпечити конституційні права й не відбув президентського терміну через народне повстання. Та й «ексовість» саме цього «гаранта» вносить до перифраза зовсім інші конотації. Другий перифраз – *президент-утікач* [12] – має прозору внутрішню форму й підкреслює характер тієї негативної ситуації, в якій опинився В. Янукович через свою антинародну політику.

Стилістично виразний перифраз *людина-йолка* утворився як реакція на обмовку В. Януковича, коли він забув українське слово *ялинка* й після порівняно довгих роздумів, так і не згадавши, ужив його російський відповідник. В одній із соцмереж цей перифраз входить до назви пабліка: «*Янукович – людина-йолка*» [40].

Виявлено випадок, коли різні характеристики денотата автор намагається втиснути в одне складне слово, запропонувавши невластиве для української мови нагромадження словотворчих компонентів: *султан-сулейман-хан-Вітя-Межигірський* [17].

Дво- і багаточленних утворень виявлено значно більше. Їхня внутрішня форма найчастіше прозора. Так, намагання режиму встановити в Україні тоталітаризм спричинили появу такого перифраза, як *український диктатор* [35]. Перше значення полісемічного слова *диктатор* – «особа, що має в державі необмежену владу» [29]. В. Янукович усією своєю діяльністю на посаді Президента України прагнув створити в нашій державі диктатуру. Порівняємо у зв'язку із цим інший перифраз – *диктаторські закони* [22].

Факт залежності державної політики України від Кремля мотивував створення перифраза *малоросійський губернатор* [27], що демонструє зневажливе ставлення до денотата. У контексті нашого дослідження з трьох значень слова *губернатор* актуальними є два: «у дореволюційній Росії – начальник губернії, що призначався царем» та в «деяких колоніях – вищий урядовець» [32]. Крізь призму внутрішньої форми цього перифраза й сама Україна позиціонується як повністю підпорядкована політичним інтересам чужої держави країна.

Оригінальність внутрішньої форми демонструє перифрастична сполука, утворена з двох іменників, де перший компонент – ім'я колишнього президента, а другий – неологізм, запозичений з англійської мови, – *Віктор Конінейст* [14]. Лексема *конінейст / конінаст* (кодифікація через недавнє запозичення ще не відбулася) походить з англійської мови (*copy – paste* – «скопі-

ювати – вставити») і називає «метод створення тексту шляхом копіювання та вставки фрагментів із кількох джерел, іноді навіть без подальшого редагування результату. Текст, який у кінцевому підсумку виходить, може містити логічні стрибки й провали, що знижує інтерес читача до нього» [37]. Тобто загалом ідеться про механічне копіювання певної інформації. Однак значення перифраза дещо інше. У статті, заголовок якої містить аналізовану одиницю, говориться про плагіат, виявлений журналістами в книжці В. Януковича «*Opportunity Ukraine*» («Можливість: Україна»), яка вийшла англійською мовою в серпні 2011 р. у видавництві «Мандельбаум» (Австрія). У багатьох місцях книжки виявлено текстові фрагменти, опубліковані раніше під іменами В. Волги (екс-голова Держкомфінпослуг), В. Піховшека (провладний журналіст), авторів тижневика «2000» (відоме українофобське джерело), Лі Кван Ю (екс-лідер Сінгапуру, знаменитий авторитарний реформатор). Відповідальною за випуск книжки була радник В. Януковича Г. Герман.

Не обійшлося у формуванні аналізованих перифразів без інтертекстуальності. Як констатує Л. Шевченко, «з погляду теорії масової комунікації інтертекстуальних характеристик може набувати будь-яка комунікація, що дозволяє спостерігати інтегральні характеристики в текстових або жанрових виявах і, що важливо, ці жанрові й текстові «значущі зв'язки» мають бути прозорами для реципієнтів» [9, с. 81]. У перифразі *Робін Гуд навпаки*, що функціонує в заголовку *ЯНУКОВИЧ – РОБІН ГУД НАВПАКИ* [41], використано один із відомих концептів світової культури, але з протилежною семантикою. Як відомо, національний герой Англії (персонаж середньовічного англійського фольклору) Робін Гуд, що діяв у Шервудському лісі, прославився тим, що грабував багатих і роздавав відібране в багатіїв бідним. Якщо цю благородну ідею поставити з ніг на голову («навпаки»), отримуємо суть антинародної економічної політики, позначеної перифразом *покращення вже сьогодні*, взятим із рекламного слогана «Партії регіонів» (далі – ПР) на парламентських виборах 2007 р. Сам концепт «покращення» функціонує тут з енантіосемічним значенням, і *головного покращувача* назвали *Робіном Гудом навпаки*. Синонімічною до «робінгудівського перифраза» є одиниця *головний покращувач-хам* [23]. Оскільки «покращення» – центральна ідея політики ПР, то її лідер – лідер і «процесів покращення», головний у них.

Крім обігрування значень компонентів перифразів, для образного переназивання колишнього президента використовуються й відповідні зображально-виражальні трансформації зовнішньої форми (мовна гра). Так, виявлено одиниці, де одночасно використовується й паронимазія

(*президент – резидент*), і словотвірні оказіоналізми (*Януковоч – Янукович*), і словотвірні оказіоналізми з «капслокізацією» (виділенням певного смислового фрагмента великими літерами) (*УРКАїна – Україна*): *резидент УРКАїни Віктор Януковоч* [42]. У переносному значенні слово *овоч* має негативну, образливу конотацію, оскільки його денотат являє собою безнадійний варіант, глухий кут, що не має шансів еволюціонувати в щось більше, адже *овоч* – завершальний продукт життєвого циклу рослини; коли ж говорити про людину, то це «помилка природи» [39]. *Резидент* – це таємний уповноважений іноземної розвідки, що на території іншої держави спрямовує діяльність своїх агентів [33]. *Урками* в системі кримінального жаргону називають злодіїв, бандитів [36].

У процесі дослідження помічено цікавий факт: виявлені перифрази дають четвертому президенту негативну характеристику. Якщо, скажімо, порівняти перифрази, за допомогою яких створюється образний портрет Ю. Тимошенко, то можна констатувати, що вони позиціонують її як *помаранчеву принцесу, Чирвову королеву, Жанну д'Арк, Леді Ю, княгиню Ольгу, українського Дона Кіхота в панчохах, богиню революції, Юлію Великомученицю* тощо [3, с. 32.39–32.40]. У цих одиницях, безумовно, наявна позитивна характеристика денотата. Про В. Януковича цього сказати не можна. Єдиний варіант, де немає негативних конотаций, – *лідер Партії регіонів* [26; 20]. Але цей перифраз має стандартизований загальний, а не індивідуальний характер (пор.: «Так само активно використовується лексема *лідер* і в номінаціях керівників інших структур: «У партії «УКРОП» – новий *лідер*. Позафракційний народний депутат Тарас Батенко очолив партію «УКРОП»; «*Лідер партії «Самопоміч*», мер Львова Андрій Садовий займає 50-те місце в списку» [10, 7.2.19]).

Наявний матеріал дає змогу виділити кілька тематичних полів (далі – ТП):

а) ТП «злочинець»: *український диктатор* [35], *головний терорист* [42], *Вітя Межигірський* [13];

б) ТП «носії негативних рис зовнішності й внутрішнього світу»: *хам межигірський* [18], *межигірська мавпа* [15], *Овощ Межигірський* [28],

межигірський хряк [25], *людина-йолка* [40];

в) ТП «любитель розкошів і необмеженої влади»: *межигірський «володар кільця»* [38], *Султан Межигірський* [24], *Хан Межигірський* [11];

г) ТП «ворожий агент»: *малоросійський губернатор* [27], *Резидент УРКАїни Віктор Януковоч* [42];

г) ТП «колишній високопосадовець»: *президент-утікач* [12], *екс-гарант* [21];

д) ТП «керівник партії»: *лідер Партії регіонів* [20].

Із цих полів перші чотири подають портрет В. Януковича в негативному змалюванні. П'яте теж позначене наявністю негативних компонентів, однак вони не такі яскраві, як у попередніх. І лише в межах шостого поля характеристика має нейтральне звучання. Перифрази «негативних» полів є носіями зневажливо-іронічної конотації, оскільки виступають вторинними образними назвами найвищої посадової особи держави (чи колишньої найвищої посадової особи держави – це залежить від часу публікації матеріалу).

Таким чином, в українському Інтернет-просторі наявна ціла низка різнопланових перифразів, що здійснюють образне переназивання постаті В. Януковича, активуючи ті чи інші її параметри. Показово, що виявлений матеріал не містить одиниць, які б позитивно характеризували колишнього президента. Цей факт свідчить про специфіку того образу (портрета), який постав на основі діяльності В. Януковича, та специфічних рис його особистості, що знайшло своє відображення у свідомості авторів перифразів. Людина прагнула отримати необмежену владу, а в результаті стала вигнанцем, утративши владу взагалі. Таким В. Янукович залишиться в народній пам'яті й увійде в історію. Подібна народна характеристика «від джерел» (а комунікація в Інтернет-просторі є доволі розкутою) стоїть найближче до істини, тому що дається найчастіше незалежними від темників чи редакційної політики авторами, які керуються загальноприйнятими для соціуму цінностями. Дослідження таких образно-номінативних аспектів комунікації має значну наукову перспективу, оскільки відкриває горизонти для занурення в специфіку народного світосприйняття, його розуміння й оцінки ним подій, об'єктів і суб'єктів сучасного суспільного життя.

Література

1. Алексієвєць О. Історія та сучасність політичної лінгвістики / О. Алексієвєць // Україна-Європа-Світ. Міжнародний збірник наукових праць. Серія: : Історія, міжнародні відносини. – 2012. – Вип. 9. – С. 248–255.
2. Андрєєва Т. Актуальні події у дзеркалі мас-медійної неологізації / Т. Андрєєва // Матеріали МНТК «АВІА-2013», 28–29 квітня 2015 р. – К. : НАУ, 2013. – С. 34.37–34.40. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://avia.nau.edu.ua/doc/avia-2013/AVIA_2013_v6.pdf.
3. Андрєєва Т. Мас-медійний портрет політичного діяча у перифразах / Т. Андрєєва // Матеріали XII Міжнародної науково-технічної конференції «АВІА-2015» (Київ, 28–29 квітня 2015 р.) – С. 32.38–32.41. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://avia.nau.edu.ua/doc/avia-2015/AVIA_2015.pdf.
4. Божеську М. Сучасні дослідження політичного дискурсу / М. Божеську // Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. – 2013. – № 14(273). – Ч. I. – С. 6–11.

5. Васильченко В. Засоби образного переназивання / В. Васильченко // Словник медійних перифразів XXI століття / уклад. : Я. Козачок, В. Васильченко, І. Костюк та ін. – К. : НАУ, 2014. – С. 3–5.
6. Павликівська Н. Про кримінальні псевдоніми / Н. Павликівська // Українська мова. – 2010. – № 1. – С. 51–66.
7. Рудик М. Українське слово в інтернеті / М. Рудик [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://journal.lnu.edu.ua/publications/zbirnyk07/Zbirnyk07_Rudyk.htm.
8. Стишов О. Неофрази в суспільно-політичному дискурсі українських мас-медіа / О. Стишов // Studia Philologica (Філологічні студії). – 2015. – Вип. 4. – С. 19–23.
9. Шевченко Л. Інтертекстуальність у медіа: дослідницький ресурс категорії / Л. Шевченко // Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика. – 2014. – Вип. 29. – С. 78–85.
10. Andreeva T. Nominations of the leaders of the parties in the Ukrainian media / T. Andreeva // PROCEEDINGS THE SEVENTH WORLD CONGRESS «AVIATION IN THE XXI-st CENTURY» (“Safety in Aviation and Space Technologies”), September 19–23, 2016. – P. 7.2.18–7.2.21. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://congress.nau.edu.ua/doc/congress-2016/Congress2016.pdf>.

Джерела ілюстративного матеріалу

11. Автоколонну не пустили до Межигір'я [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.pravda.com.ua/news/2013/12/6/7005221/>.
12. Адвокат беркутівців зустрівся з Януковичем: президент-утікач просить про допит [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://24tv.ua/advokat_berkutivtsiv_zustrivsya_z_yanukovichem_prezidentutikach_prosit_pro_dopit_n685149.
13. Виставка скарбів Межигір'я у Національному музеї [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://reyda.livejournal.com/148810.html>.
14. Віктор Копіпейст. Віктор Янукович – злодій? Річ зовсім не в шапках [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://tyzhden.ua/Politics/30430>.
15. Гена жжот [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://politiko.ua/blogpost105653>.
16. Журналісти установили подробиці побігу Януковича из України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kramatorsk.info/view/148517>.
17. Зона розкошів: Репортаж із Межигір'я [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://pravda.if.ua/news-51757.html>.
18. Київський патріархат: обрання Онуфрія пришвидшить перехід вірян і парафій до нас [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://expres.ua/news/2014/08/15/111973-kyuyivskyy-patriarhat-obrannya-onufriya-pryshvydshyt-perehid-viryany-parafiy>.
19. Конституція України – Розділ V. ПРЕЗИДЕНТ УКРАЇНИ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.president.gov.ua/documents/constitution/konstituciya-ukrayini-rozdil-v>.
20. Король – голий. Цар – несправжній. Президент – незаконний [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://narodna.pravda.com.ua/politics/4b8e2c3a769b1/>.
21. Кравчук розповів, що потрібно зробити владі для саморозпуску Євромайдану [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://tsn.ua/politika/kravchuk-rozproviv-scho-potribno-zrobiti-vladi-dlya-samorozpusku-yevromaydanu-323863.html>.
22. Кузьменко І «диктаторські закони»: правда і вимисел [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://antikor.com.ua/articles/14590-kuzjmenko_i_diktatorsjki_zakoni_pravda_i_vimisel.
23. На боротьбу зі зсувами у Києві потрібно мінімум 100 мільйонів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.pravda.com.ua/news/2013/06/10/6991870/view_comments/.
24. Оппозиция зря отказывается от таких средств, как юмор и сатира [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://censor.net.ua/news/216264/oppozitsiya_zrya_otkazyvaetsya_ot_takih_sredstv_kak_yumor_i_satira_ekspert.
25. Осін у Віктора Федоровича [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ua.livejournal.com/1442906.html>.
26. Партія регіонів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D0%B0%D1%80%D1%82%D1%96%D1%8F_%D1%80%D0%B5%D0%B3%D1%96%D0%BE%D0%BD%D1%96%D0%B2.
27. Парубій: Янукович не український президент, а «малоросійський губернатор» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://pravda.ks.ua/ukraine_ua/hot/4793-parubij-yanukovich-ne-ukrayinskij-prezident-a.html.
28. СЕРВИСНА ЗОНА В УСТИЛУЗІ: ПЕРЕНЕСТИ НЕ МОЖНА ЗАЛИШИТИ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.volynnews.com/news/economics/servisna-zona-v-ustyluzi-perenesty-ne-mozhna-zalyshyty/>.
29. Словник української мови [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sum.in.ua/s/dyktator>.
30. Словник української мови [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sum.in.ua/s/eks->.
31. Словник української мови [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sum.in.ua/s/gharant>.
32. Словник української мови [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sum.in.ua/s/ghubernator>.
33. Словник української мови [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sum.in.ua/s/Rezydent>.
34. Стаття 102. Конституція України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://pravo-ukraine.org.ua/resyrsi/kz/konstitutsiya-ukrajini/rozdil-5-prezident-ukrajini-konstitutsiya-ukrajini/11057-stattya-102-konstituciya-ukrajini-2013-statti-konstituciji-ukrajini>.
35. Український диктатор має сидіти в тюрмі, а не стояти за трибуною ООН [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://volianarodu.org.ua/uk/Ukrajintsi-za-kordonom/Ukrajinskyy-dyktator-maye-sydyty-v-tiurmi-a-ne-stoyaty-za-trybunoiu-OON-ukrajintsi-SShA>.
36. Урка [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://ru.wiktionary.org/wiki/%D1%83%D1%80%D0%BA%D0%B0>.
37. Що таке копіпаст? [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://vidpo.net/shho-take-kopipast.html>.
38. Ющенко помог зяту открыть отель [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://censor.net.ua/photo_news/205745/yuschenko_pomog_zyatu_otkryt_otel_fotoreportaj.
39. Происхождение слов: растение, овощ, фрукт, планктон [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://origin.iknowit.ru/paper1509.html>.
40. Янукович – людина-йолка! [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://vkfaces.com/vk/public/yanukovic>.
41. Янукович – Робін Гуд навпаки [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://censor.net.ua/resonance/172338/yanukovich_gobn_gud_navpaki.
42. Янукович: Територію країни треба зробити небезпечною! [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.youtube.com/watch?v=XH2BgR6QP60>.